

PROHOD

jugoslovenskih
nacionalistov

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

Leto V.

Ljubljana, dne 7. julija 1936.

Štev. 19.

Kongres Narodne Odbrane

Teško pričakovani in od vseh jugoslovenskih nacionalistov pazljivo spremljani kongres Narodne Odbrane, ki se je vršil v dneh 28. in 29. junija t. l. v Kragujevcu in je bil zaključen na Oplenju, je končan. Delegacije odbranaških organizacij, ki so se udeležile kongresa, so se vrnila na svoje domove in med svoje brate, da jim povedo vtise, ki so jih dobili na tem kongresu. Vtise? Saj prav za prav ne more biti govora o vtisih kongresa, ki ni bil nobeno običajno zborovanje, marveč je bil elementaren izbruh obupa resničnih jugoslovenskih nacionalistov nad današnjimi razmerami, pa tudi elementaren izbruh odločne volje teh nacionalistov, da hočejo z vsemi svojimi silami poseči v razvoj dogodkov in storiti vse, da se bodo dogodki v bodoče razvijali v drugem pravcu. In tako so odhajali delegacije s kongresa, ki je na svojem zaključku z velikanskim navdušenjem izglasoval Oplenško resolucijo Narodne Odbrane, v svoje domove polni navdušenja in polni sveže, neuklonljive borbenosti.

Ne bomo opisovali poteka kongresa kot kronisti, hočemo podčrtati le nekaj osnovnih misli in nekaj osnovnih smernic, ki jih je dal ta kongres kot izraz razpoloženja izven političnih partij stojećih jugoslovenskih nacionalistov in kot izraz njihovega gledanja na bodočnost naroda in države.

V tem oziru prihaja predvsem v poštev volitev predsednika. Ze doslej je vodil Narodno Odbrano vojvoda Trifunović-Birčanin, že doslej je določal smer njenega delovanja ta legendarni junak, ki je toliko let svojega življenja prebil v najtežjih borbah za osvobodjenje in ujedinjenje in je postal v teh borbah sicer invalid brez leve roke, toda pri tem prekaljen borec za vse one ideje, ki so vodile sto in stotisoče padlih borec, ko so polagali drug za drugim svoje življenje na oltar naše skupne svobode in našega ujedinjenja. Vojvoda Birčanin! Osebnost, ki je ne samo po imenu, marveč tudi po svoji izraziti postavi postala priljubljena med ogromnim delom naših srbskih bratov, osebnost, ki vzbuja pozornost, pa naj se pojavi kjerkoli in pred komerkoli. Zaupanje jugoslovenskih nacionalistov ga je postavilo pred leti kljub težkemu nasprotovanju zelo vplivnih činitelev na mesto predsednika Središnjega odbora NO v Beogradu, kongres v Banjaluki v letu 1933. je potrdil to izvolitev na skrajno manifestanten način. Toda vse to je bilo le senca onega navdušenja in onih manifestacij, ki jih je doživel naš vojvoda Birčanin v Kragujevcu in na Oplenju. Iz vse države zbrani delegatje NO sploh niso dopustili, da bi se o točki »Volitev novega predsednika« vršila debata. Čim je prišla ta točka na dnevni red, je nastalo burno vzklikanje »Živel Birčanin, zdravo Vojvoda« in hočeš nočeš, vojvoda Birčanin se je moral ukloniti tej enodušni in na tako navdušen način izraženi volji svojih bratov.

Pa še več! Poročila na kongresu so bila taka, da so morala vzbuditi v vseh prisotnih vtis obupne resnosti današnjega položaja. Resne prilike zahtevajo odločnih ukrepov, odločne ukrepe pa morejo izdati le odločni možje, ki niso vezani na običajne oblike društvenega življenja, marveč so v svojih odločitvah svobodni. In zato je kongres izglasoval svojemu Vojvodi Birčaninu posebna pooblastila. Predvsem to, da daje samo on smernice delovanju NO in da je vsled tega upravičen razpolagati z vsemi silami Narodne Odbrane in ima popolno svobodo v izbiranju svojih najužjih sodelavcev. Vsi prisotni, med njimi mnogi stari, v borbah za svobodo osiveli junaki, so se zavedali resnosti trenutka, pa tudi važnosti svoje odločitve. Zavedal se je pa vsega tega najbolj Vojvoda Birčanin sam in je dal tej svoji zavesti tudi zunanje izraza na način, ki je njemu svojstven. Brez praznih fraz in premišljanje vsako besedo je izjavil, da sprejme mesto predsednika, da sprejme podeljena pooblastila, ker se zaveda, da danes niso več časi, ko bi se mogli jugoslovenski nacionalisti še posvetovati na levo in desno in razpravljati na

dolgo o potrebnih ukrepih. Treba je delati in to hitro delati, kajti gorje, če bo zamujena tudi sedaj prava, morda poslednja prilika!

Zunanji izraz razpoloženja in volje v NO zbranih jugoslovenskih nacionalistov pa je dala Oplenška resolucija, ki jo je sprejel kongres tik po poklonitvi Od-

branašev na grobu blagopokojnega Viteškega Kralja Aleksandra Ujedinitelja. Kaj izraza ta resolucija?

predvsem eno. Če smo stali jugoslovenski nacionalisti doslej skoraj pasivno ob strani in motrili s težko nevoljo razvoj dogodkov, nočemo tega storiti tudi v bodoče. Nočemo biti več običajni opazovalci, mi hočemo dobiti vpliv na vodstvo vseh javnih poslov v naši Domovini, mi hočemo, da se bodo vsi življenjski problemi našega naroda in države reševali na način, ki bo najbolj odgovarjal interesom nacije in države. Pri tem se niti najmanj ne plašimo psokov o fašizmu, ker se zavedamo, da je danes v očeh gotovih elementov fašist vsak, kdor ne pristaja na njihove razorne tendence, zlasti pa je danes fašist vsak oni, kdor se odkrito priznava k jugoslovenski miselnosti. Če je to fašizem, potem smo mi Odbranaši v resnici fašisti, pa čeprav resnični fašizem nima nikjer hujskih in odločnejših nasprotnikov kot jih ima ravno med nami, jugoslovenskimi nacionalisti. Škoda je časa, da bi se branili proti takim bedastim očitkom, predvsem pa nismo in nočemo biti tako neumni, da bi nasledali limanicam, ki jih nastavljajo s svojim večnim blebetanjem o fašizmu jugoslovenskih nacionalistov ljudje, s katerimi jugoslovenski nacionalisti nečemo imeti nobenega posla.

Kongres se je zavedal, da bo sklep glede poseganja NO v javno življenje izzval pri nasprotnikih ugovore, češ, NO je bila doslej nepolitična, s svojo Oplenško resolucijo pa je postala politična, torej partizanska. Vsled tega je kongres podčrtal, da ima vsak državljan pravico izražati svoje politično naziranje tudi potom drugih, ne samo partizanskih organizacij, in da vsak državljan svobodno izbira, ali hoče dati

čina teh nacionalistov stoji danes izven političnih partij in bo stala pod dosežanji razmerami izven partij tudi v bodoče. Ali naj ta velika večina jugoslovenskih nacionalistov v resnici izbira samo med dvema možnostima, da ali stoji popolnoma pasivna in brezpomembna ob strani ali pa se utopi v tej ali oni jugoslovenski partiji ter izgubi vsled partijske discipline možnost udeleževanja v tem pravcu, da se vendar enkrat odstranijo vsi oni izrastki našega političnega življenja, ki so napravili doslej še iz vsake partije aparat, ki je kljub večini dobrega članstva dejansko služil le politi-

nim ambicijam in interesom posameznih oseb? Mi nismo proti partijam kot takim, mi pa smo in moramo biti proti načinu, kako so se do danes vse te partije ustvarjale, kako so se formirale in kako so vsled tega tudi delovale. Mi moramo biti proti temu načinu zlasti vsled nesrečnega dejstva, da je zgrešena konstrukcija in vsled tega zgrešeno delovanje partij največ škodovalo jugoslovenski misli, ki je danes zasovražena vsaj na videz v tolikem delu našega naroda le vsled tega, ker ta narod ne zna ločiti jugoslovenske misli kot take od onih oseb, ki so to misel več ali manj samolastno predstavljali in izvajali na tako nesrečen in zgrešen način!

Razumljivo je mogel kongres NO zavzeti le eno stališče, in sicer to, da se jugoslovenski nacionalisti nočemo utapljati v raznih političnih partijah in nočemo postati s tem orodje, s katerim bi razni voditelji zopet kompromitirali jugoslovensko misel, da pa tudi nočemo stati pasivni ob strani, pač pa hočemo kompaktno pod enotnim vodstvom izražati svoje politično naziranje potom vodstva svoje organizacije. Politično naziranje? Da, politično naziranje, toda ne politično v smislu ogabne dnevne politike, marveč politično v smislu široke državne in nacionalne politike. Odslej ne bo mogla niti ena partija več govoriti o tem, da predstavlja ona in samo ona vse jugoslovenske elemente v državni politiki. Predstavljala jih bo samo takrat, če in kadar bo pod gotovimi pogoji dosegla sodelovanje izven političnih partij stojećih in pod enotnim vodstvom nastopajočih jugoslovenskih nacionalistov. Kdaj se bo to zgodilo, o tem ne bodo odločale partije, o tem bo odločalo vodstvo teh jugoslovenskih nacionalistov in to vodstvo si bo že znalo zagotoviti potrebne garancije za tako sodelovanje. Ne morda garancije v svoje lastne osebne svrhe! Pač pa garancije v tem smislu, da bodo izginile vendar enkrat iz našega javnega življenja gotove že davno preživele figure in da bo šlo delo v resnici za tem, da postane Jugoslavija nacionalno neodvisna, svobodna in močna, gospodarsko napredna, socialno pravična in moralno čista, pa da bo vendar enkrat konec neprestanega aferam in da bodo doživeli najtežjo obsodbo naroda vsi njegovi škodljivci.

Vse ostalo sledi iz resolucije, ki bo brez dyoma mnogo in napačno tolmačena, ki pa je vzbudila veliko navdušenje vseh resničnih jugoslovenskih nacionalistov. Njim se hoče dela, njim se pa hoče tudi uspehov! Ne radi lastne časti in radi lastnih žepov, marveč radi stiske, v katero sta zašla narod in država vsled delovanja pretečne večine naših političnih faktorjev. Čas hiti in zahteva nujnih odločitev! Zato kličemo tudi mi slovenski Odbranaši svojemu predsedniku: Zdravo naš Vojvoda, vodi nas, mi gremo za Teboj!

Brat Ilija Z. Trifunović — vojvoda Birčanin, predsednik Središnjega Odbora Narodne Odbrane

Oplenška resolucija Narodne Odbrane

1. Odobruje se delo dosežanega vodstva Narodne Odbrane ter izreka predsedniku celokupne N. O. bratu Iliji Z. Trifunoviću-Birčaninu in vsem njegovim sodelavcem v Središnjem odboru in Plenumu zahvala, ker so očuvali neodvisnost in enodušnost Narodne Odbrane kljub vsem poskusom dobiti vpliv na njeno delo in jo oslabiliti. Ta pravce vodstva organizacije se proglašajo kot pravilen.

2. Z ozirom na težke prilike, ki so nastale za našo Domovino v notranje- in zunanjepolitičnem oziru zlasti po nenadni smrti blagopokojnega viteškega Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja in z ozirom na nevarnosti, ki groze vsled dnevno načenjanega vprašanja državne preureditve, Na-

rodna Odbrana ne more, ne sme in noče v tako usodnih časih ostati v vlogi običajnega opazovalca.

Zavračajoč vse ugovore, da se meša v politiko, podčrtava N. O. svojo trdno voljo, da poseže v izvrševanju nalog, ki jih predvidevajo njena pravila, v prav vsa vprašanja javnega življenja, da vpliva zakonitim potom odločno na vodstvo javnih poslov ter stori vse, da se bodo vsi problemi, ki nam jih postavlja življenje, rešili na nacionalno najbolj koristen način.

3. Dolžnost in pravica državljanov interesirati se za razvoj javnega življenja v Domovini niti ni niti ne more biti monopolizirana za politične partije in partizane.

spomenika pa do odra se je vrstil prapor za praporom prisotnih sokolskih deputacij. Za in okoli spomenika je stala močna četa naših vrlih gasilcev. Dohod v Stritarjevo ulico je bil zaprt s sokolsko konjenico. Nasproti spomenika kralja Petra je bila postrojena vojaška četa in izredno veliko število oficirjev ljubljanske garnizije, za njo pa je oklepala ves trg množica zastopnikov vseh naših nacionalnih organizacij. Levo od mestne hiše je bil postavljen oder za združeni zbor Hubadove župe. Celotno sliko slavnostnega odra je izredno poživila močna skupina narodnih noš.

Točno ob 11. uri so zapeli pevci Adamičovo »Molitve«. Po tem veličastnem uvodu je spregovoril prof. dr. Ernest Turk, katerega govor prinesemo v celoti v prihodnji številki.

Po govoru dr. Turka, so vsi prisotni počastili spomin padlih dobrovoljcev in njihovega prvega voditelja Viteškega Kralja Ujedinitelja ter vseh žrtev za naše narodno osvobodjenje in izgraditve svobodne narodne države z enominutnim molkom, ki ga je rezko presekala trikratna zaporedna salva iz vojaških pušk.

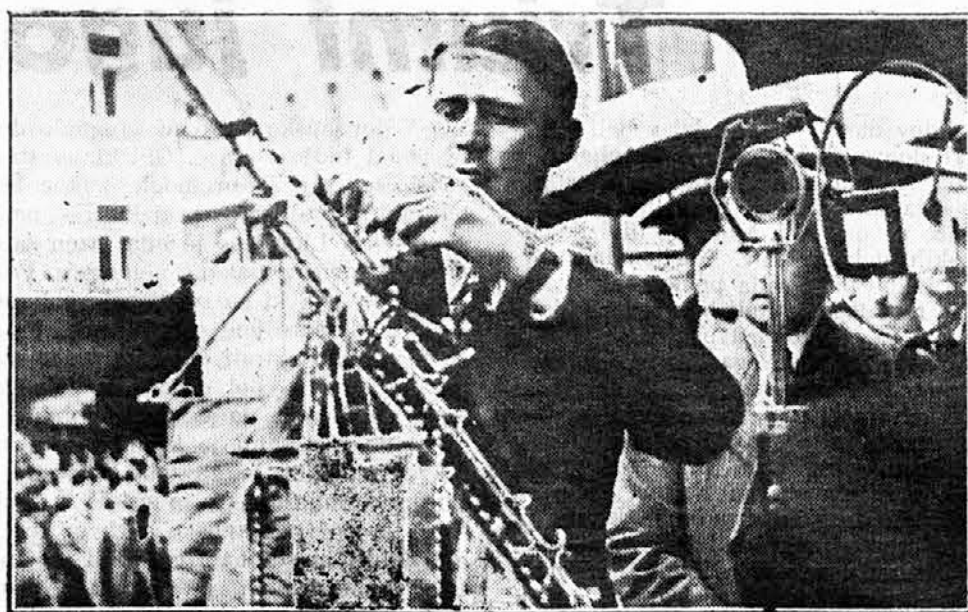
Vojaška godba je zaigrala koračnico in sledil je obred blagoslovitve prapora po katoliškem obredu, ki ga je izvršil župnik g. Janko Barle, nato pa še g. prota Budimir po pravoslavnem obredu. Po blagoslovitvi je izročil prota Budimir novi prapor zastopniku visokega kuma divizijskemu generalu g. Nedeljkoviču, ki je poljubil prapor in nagovoril predsednika Udruženja vojnih dobrovoljcev g. prof. Jerasa:

»V imenu visokega kuma Nj. Vel. kralja Petra II. Vam izročam ta prapor z željo, da bi Vas vodil do nove časti in slave, kakor ste se z njim venčali v vseh borbah doslej. Naj bo ta prapor istočasno uteha tudi materam onih, ki so padli za veliko in svobodno Jugoslavijo, mladini pa naj bo živa priča Va-

ših velikih dejanj in žrtev in sveti simbol, za katerim naj stopa po Vaših stopinjah. Narod ujedinjene Jugoslavije čakajo še velike naloge. Ohraniti državo je mnogo težje, kakor jo ustvariti. Naj mladina ceni in spoštuje vse, istočasno pa tudi zvesto čuva, kar so ji ustvarili predhodniki. Pot, ki jo imajo za seboj dobrovoljci in njihovi zmagoviti tovariši je edina pot do svobode, pravice in življenja.«

S temi besedami je kraljevi zastopnik izročil prapor predsedniku prof. Jerasu in pripel nanj trak, ki ga je poklonil Nj. Vel. kralj Peter II.

Predsednik Udruženja vojnih dobrovoljcev prof. Jeras se je iskreno zahvalil za pozornost, ki so jo bili deležni ob tej priliki vojni dobrovoljci na najvišjem mestu ter prosil zastopnika visokega kuma, da tolmači globoko hvaležnost dobrovoljcev na najvišjem mestu za to priznanje, kakor tudi ponos vseh dobrovoljcev, da kumuje njihovem praporu mladi kralj, sin blagopokojnega Viteškega Kralja, njihovega vrhovnega poveljnika v vseh borbah in vojnega aruga. Poudaril je, da so vojni dobrovoljci trpeli, krvaveli in šli v najhujše borbe vedno le z edinim ciljem: svoboda in ujedinjenje jugoslovenskega naroda. Za ta cilj so se borili ramo ob ramo s slavno srbsko vojsko in ga dosegli v krvavih borbah, v katerih je poginilo na tisoče njihovih tovarišev. Pri tem pa jih je vodilo vedno le eno načelo: ne koristi, ne slave! In to nesebično sokolsko načelo vodi jugoslovenske dobrovoljce tudi sedaj pri njihovem delu. Njihova trdna vera v lepo bodočnost Jugoslavije je danes prav tako neomajana, kakor je bila trdna njihova volja zmagati na bojnih poljanah. Prapor, ki so ga razvili vojni dobrovoljci pa naj bo živa priča herojskih podvigov naših borcev za svobodo, v slučaju nevarnosti pa ona sredina okoli katere se morajo zbrati vse sile za očuvanje priporjene svobode.

Povorka

Praporščak g. Sirc je stopil na trg pred slavnostni oder. Prapor za praporom sokolskih edinic in ostalih organizacij so prihajali ter se pobratili z novim praporom dobrovoljcev.

Nato se je formirala povorka, ki jo je otvorila sokolska konjenica. Za njo je sledila četa pešadije v polni vojni opremi s praporom in aktivni oficirji ljubljanske garnizije z brigadnima generaloma Jovanovičem in Popadičem na čelu. Za oficirskim zborom so korakali s svojim novim praporom dobrovoljci, na čelu dve materi padlih dobrovoljcev, gospa

Batičeva iz Maribora in ga. Kumljeva iz Ljubljane. Gosta množica naroda, ki je segala od magistrata pa do frančiškanske cerkve, je burno pozdravljala naše vojne dobrovoljce. Za sokolsko godbo so korakali s svojimi prapori, poštarstva godba, gasilci s svojo zastavo, prapori podmladkov JS in Skavti. Sledila je močna skupina pestrih narodnih noš, nato prapori vseh ostalih nacionalnih in kulturnih organizacij, godba Sloge, deputacija četnikov v mrkih uniformah z zastavo, skupina narodnega ženstva in številni zastopniki vseh organizacij in udruženj.

Naša mati

K praporu je pristopila mati v Dobružji padlega dobrovoljca. Bledo, kot iz marmorja izklesano lice je izražalo obnovljeno strašno bol, ki jo trpi materino srce pri izgubi najdražjega — svojega otroka. Ali v tem licu je bil tudi ponos jugoslovenske matke, ponos, ki ga je tako jasno izrazila že v odgovoru na vabilo, ki so ji ga poslali naši dobrovoljci: Pridem z veseljem, da se oddolžim spomnu sina — junaka. Temnordeč trak s simbolom trpljenja, se je prelil kot potoček krvi preko prapora in na njem so zablestele mogočne besede herojske jugoslovenske matere:

Materi padlih v spomin mrtvim in vzpodbudo živim.

Njene ustne so skušale izraziti to, česar ji je bilo tako polno njeno srce, nato so se sklonile nad prapor, in se dotaknile simbola, ki je vodil njenega sina v boj, zmago in smrt za svobodo domovine. Veličastna v svoji boli, silna v ljubezni, bila je ta skromna, tiha ženska verna slika jugoslovenske matere, ki zataji svojo bol v žaru ljubezni, zvestobe in zavesti dolžnosti do domovine.

Tako so jo občutili in doumeli vsi prisotni. Niti eden od navzočih ni mogel prikriti mogočnega utisa pojava naše jugoslovenske matere, ki se je s tem svojim poljubom na prapor sklonila k svojemu padlemu sinu, vzela

iz njegove otrple roke simbolj njegove ideje ter ga visoko držeč nad glavo nese sama preko trupel in preko lastnega srca — v končno zmagol!

Pripenjanje trakov

Sledilo je pripenjanje trakov ostalih zastopnikov in delegatov poedinih udruženj in organizacij. Novi dobrovoljski prapor je dobil ta dan trakove od sledečih organizacij, oziroma korporacij: Aktivni oficirji ljubljanske garnizije, Sokolska župa Ljubljana, Oblastni odbor Narodne Odbrane v Ljubljani, Udruženje rezervnih oficirjev, Jadranska straža, Kolo jugoslovenskih sester, Splošno žensko društvo, Savez jugoslovenskih emigrantskih udruženj, Udruženje četnikov, Akademsko društvo Edinstvo, Gasilska zajednica in Organizacija jugoslovenskih nacionalistov iz Zagreba.

V imenu Oblastnega odbora Narodne Odbrane v Ljubljani je pripel trak na blagoslovljeni prapor vojnih dobrovoljcev g. dr. Dular s sledečimi besedami:

»V imenu Oblastnega odbora Narodne

Odbrane pripenjam ta trak na prapor, ki je bil stkan na bojnih poljanah s krvjo dobrovoljcev in je blagoslovljen sedaj v svobodni domovini. Naj bo ta prapor sedaj kakor v bodoče simbol, okoli katerega boste vedno zbirali vse svoje sile, v borbi za očuvanje svobode in pridobljenih nacionalnih vrednot, do končne zmage.«

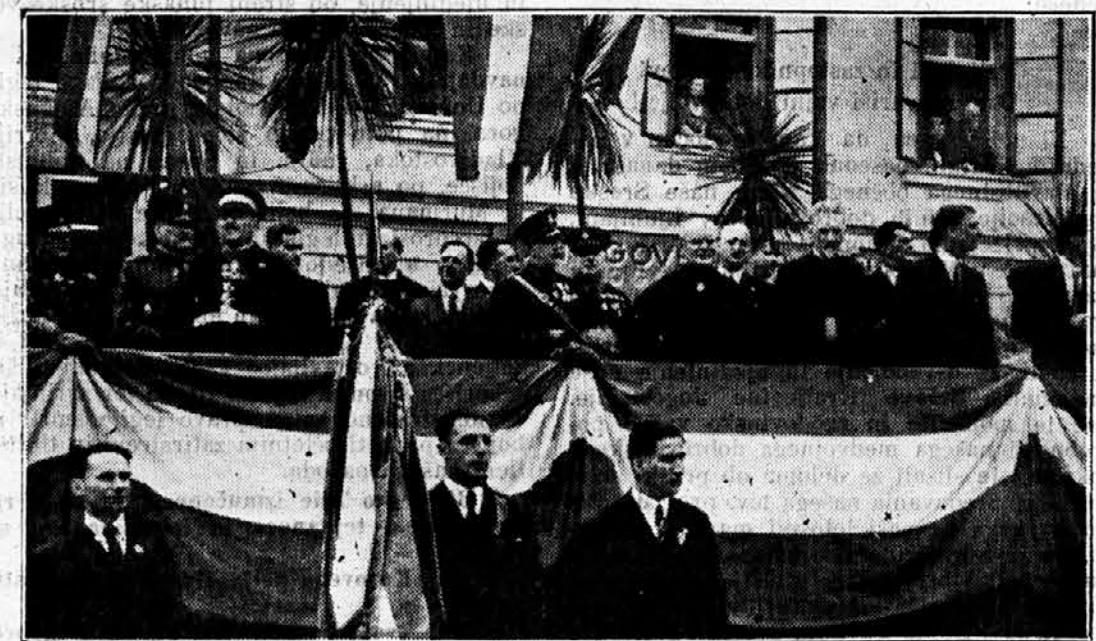
Predsednik sreske organizacije vojnih dobrovoljcev prof. Jeras je nato izročil prapor praporščaku, ki se je zaklel, da ga bo vedno čuval in nosil neomadeževanega v čast dobrovoljcem in ponos domovine.

Nato je predsednik položil pred spomenik kralja Petra krasen kovrčev venec z državno trobojnico, iz množice pa je zamolklo zadonelo v spomin Velikega Osvoboditelja: Slava!

Veličastna povorka se je gibala po Stritarjevi ulici, Miklošičevi cesti, Tavčarjevi ulici, Tyrševi in Selenburgovi ulici na Kongresni trg. Povsod je bila predmet glasnega, na-

vdušenega pozdravljanja, posebno pozornost pa so razumljivo vzbujali povsod naši dobrovoljci.

Medtem so se na častni tribuni na Kongresnem trgu zbrali poleg divizijskega generala g. Nedeljkoviča predstavniki oblasti in poedinih organizacij. Vojna muzika je ob prihodu povorka na Kongresni trg stopila ob bok tribune, na kar je pričel defile, ki je pokazal železno disciplino vseh sodelujočih

in polno razumevanje veličastnega momenta, ko je v Ljubljani prvič zaplapolal prapor naših vojnih dobrovoljcev ter na tako svečan in mogočen način pozval jugoslovenske nacionaliste k vztrajnemu delu, do končne popolne zmage dobrovoljske misli in jugoslovenske ideje.

Uprava »POHODA« je razposlala vsem naročnikom, ki doslej še niso poravnali naročnine za list, položnice. Veliko število naših naročnikov je v polni zavesti svoje dolžnosti napram listu, ki v teh najtežjih časih vrši svojo nalogo, poravnala svoje obveznosti. One, ki doslej tega niso storili pa prosimo tem potom, da to čimprej store ter tako omogočijo redno izdajanje lista, ki živi od svojih prijateljev — naročnikov. — Naročnikom, ki kljub ponovnim opominom svojih obveznosti niso poravnali, bomo prisiljeni ustaviti list. — Uprava »POHODA«.